

Noodverlichting is er in de eerste plaats om bij een spanningsuitval een gebouw veilig te kunnen verlaten. Het stelt mensen in staat (gevaarlijke) processen veilig te beëindigen, zich te oriënteren op hun omgeving en de weg naar de dichtstbijzijnde nooduitgang te vinden. Ook in andere situaties dan bij spanningsuitval helpt de vluchtroute-aanduiding om via de kortste route naar een veilige plaats te komen.

In openbare gebouwen zoals bijvoorbeeld ziekenhuizen, winkels en hotels, maar ook in private bedrijven zoals kantoren of fabrieken, is noodverlichting verplicht. Dat is niet voor niets. Als de spanning uitvalt en het ineens donker is, kan dat leiden tot verwarring en desoriëntatie. Als in een groot en druk warenhuis plotseling het licht uit gaat en iedereen in paniek een uitgang zoekt, kan een levensbedreigende situatie ontstaan. In dat geval zorgt een goede noodverlichtingsinstallatie ervoor dat iedereen het gebouw kalm en via de kortst mogelijke route kan verlaten.

Vluchtroute- en anti-paniekverlichting geven voldoende licht om mensen en objecten goed te kunnen zien, maar niet om verder te gaan met werk of andere bezigheden voort te zetten. Aanvullende eisen zijn van toepassing voor werkplekken waar sprake is van verhoogde risico's. Hier geeft de noodverlichting voldoende licht om bepaalde processen goed te kunnen afsluiten en apparatuur goed te kunnen bedienen.

Het geringe verlichtingsniveau van een noodverlichtingsinstallatie spoort mensen aan een gebouw te verlaten en helpt hen daar vervolgens bij. De vluchtrouteaanduiding valt in een donkere omgeving maximaal op en wijst mensen de weg richting de dichtstbijzijnde nooduitgang. De vluchtrouteaanduiding is permanent, bij voorkeur intern, verlicht. Het verhoogt de veiligheid doordat mensen zich goed op de vluchtroute kunnen oriënteren, ook wanneer er geen spanningsuitval is.

De permanent verlichte vluchtrouteaanduiding mag alleen worden uitgeschakeld wanneer gewaarborgd wordt dat er geen mensen in het gebouw aanwezig zijn. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een koppeling met een inbraakinstallatie worden uitgevoerd. Bij spanningsuitval moet vluchtrouteaanduiding altijd verlicht zijn.

De gebruikte pictogrammen zijn ontworpen om op te vallen en zijn wereldwijd uniform. De heldere veiligheidskleur groen zorgt er samen met de contrastkleur wit voor dat het pictogram al van grote afstand herkenbaar is.

Periodieke ontruimingsoefeningen dragen verder bij aan de bekendheid met de vluchtroutes en de aanwezige vlucht- en nooddeuren.

Waar staat dat het moet?

Iemand die moet investeren in een noodverlichtingsinstallatie stelt vaak terecht kritische vragen. Is dat allemaal wel nodig? Waar staat dat het moet? Er zijn diverse wetten en normen waarin wordt gesproken over noodverlichting.

De wetten Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en het Arbobesluit geven in hoofdlijnen aan waar of wanneer noodverlichting moet worden toegepast maar gaan daar niet op detail op in. Het is dus niet eenvoudig om op basis van hiervan te laten zien waar de noodverlichting precies gemonteerd moet worden en hoeveel armaturen nodig zijn in een specifiek geval. De diverse kennisbladen helpen bij het geven van een heldere onderbouwing.

Aansprakelijk of verantwoordelijk?

Volgens het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), als onderdeel van de Omgevingswet, is de eigenaar van een gebouw aansprakelijk voor de noodverlichtingsinstallatie en de vluchtrouteaanduiding. Maar volgens de Arbowetgeving is dit juist de gebruiker (werkgever). Door deze tegenstrijdigheid in wetgeving kan daarom beter de vraag worden gesteld wie de verantwoordelijkheid neemt.

Want wat is belangrijker: hoe een ongeval voorkomen kan worden of wie er voor opdraait als het fout gaat?

Misverstand

In een groot aantal gevallen leggen mensen een directe relatie tussen noodverlichting en brandveiligheid. Het is echter een misverstand dat noodverlichting in de eerste plaats is bedoeld om veilig te kunnen vluchten bij brand. Noodverlichting dient om mensen in staat te stellen veilig een gebouw te verlaten, ongeacht de aanleiding.

○ TERMEN EN DEFINITIES

Noodverlichting is een verzamelnaam. Het omvat verschillende functionaliteiten. Elk hiervan heeft een eigen toepassingsgebied, en daar hoort weer een eigen naamgeving bij.

Noodverlichting omvat zowel noodevacuatieverlichting als vervangingsverlichting, definities die zijn afgeleid van de geharmoniseerde Europese toepassingsnorm NEN-EN 1838, 'Toegepaste verlichtingstechniek – Noodverlichting'. Deze norm beschrijft de eisen voor noodverlichtingssystemen en is van toepassing op plaatsen waar publiek komt of waar zich werknemers bevinden.

Noodverlichting

Noodverlichting dient als 'back-up' als de voeding voor de normale verlichting het laat afweten. Noodverlichting heeft daarom een onafhankelijke stroombron. Onder noodverlichting vallen noodevacuatieverlichting en vervangingsverlichting.

- **Noodevacuatieverlichting**

Noodevacuatieverlichting geldt als voorziening voor mensen die vanwege een calamiteit en daaropvolgende stroomuitval direct een locatie moeten verlaten of – voordat ze weg kunnen - eerst nog een (gevaarlijk) proces moeten afsluiten.

- **Lokale verblijfsruimteverlichting (Local area lighting)**

Onderdeel van de noodverlichting dat verlichting biedt voor personen die tijdens spanningsuitval tijdelijk in een deel van het gebouw mogen blijven, op basis van een risico-inventarisatie.

- **Vervangingsverlichting**

Vervangingsverlichting is volwaardige verlichting die inschakelt bij stroomuitval en ervoor zorgt dat normale activiteiten onder zo goed als ongewijzigde omstandigheden kunnen worden voortgezet.

Nodevacuatieverlichting omvat achtereenvolgens:

- **Vluchtrouteverlichting**

Vluchtrouteverlichting zorgt ervoor dat vluchtwegen en eventuele obstakels op de route goed zichtbaar zijn, zodat een gebouw op een veilige manier kan worden verlaten.

- **Vluchtrouteaanduiding**

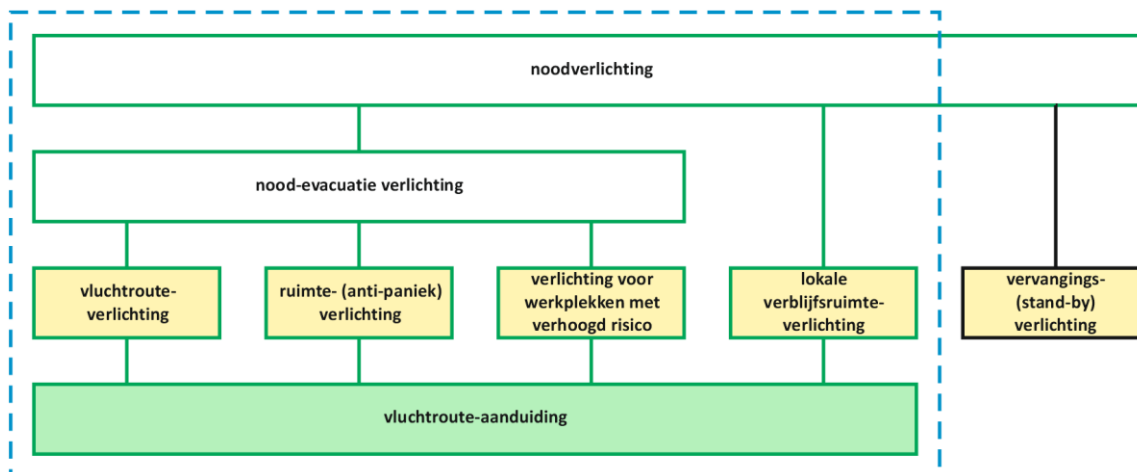
Vluchtrouteaanduiding markeert de vluchtroute, is permanent verlicht en is te herkennen aan pictogrammen waaruit blijkt hoe een gebouw of bouwwerk kan worden verlaten.

- **Anti-paniekverlichting**

Anti-paniekverlichting stelt mensen bij calamiteiten in staat een plaats te bereiken vanwaar ze verder gebruik kunnen maken van een vluchtroute.

• Verlichting voor werkplekken met verhoogd risico

Verlichting ten behoeve van de veiligheid van personen die betrokken zijn in een potentieel gevaarlijk proces of situatie, om hen in staat te stellen een juiste afsluitprocedure uit te voeren voor de veiligheid van zichzelf en anderen. De behoefte aan deze verlichting dient te worden bepaald op basis van een risico-inventarisatie.

Schema volgens norm NEN-EN 1838

• Vluchtroute

Aangewezen route die in geval van nood wordt gebruikt voor evacuatie en die eindigt op een veilige plaats.

• Vluchtdeur / nooddeur

Een vluchtdeur is in principe elke deur die onderdeel uitmaakt van de vluchtroute. Een vluchtdeur kan ook een nooduitgang zijn. Een nooddeur is uitsluitend bestemd voor ontruimingen en niet voor regulier gebruik. Alhoewel aan de uitvoering van vlucht- en nooddeuren verschillende eisen worden gesteld, wordt er bij het projecteren van noodverlichting geen onderscheid gemaakt.